

nemtrænge Lidenskabens og Hadets Kaos!

September 1914.

Fru Julie Bassermann, Dr. Gertrud Bäumer. Fru Helene Böhlau. Fru Boy-Ed. Fru Helene von Budde. Fru Marie von Bülow. Marie von Bunsen. Fru Richard Dehmel. Fru Hedwig Dohm. Hedvig Dransfeld. Fru Lisbeth von Drigalski-Dill. Fru Irene Eucken. Fru Helene von Forster. Fru Adèle Gerhard. Fru Amalie von Har nack-Thiersh. Fru Elisabeth von Heyking. Fru Hedvig Heyl. Fru Richarda Huch. Fru Käthe Kollwitz, Isolde Kurz, Dr. phil., h. c. Fru Sabine Lepsius. Helene Lange. Fru Lilly Lehmann. Fru Gertrud von Liszt. Paula Mueller. Fru Anna Muthesius. Fru Cornelia Paczka-Wagner. Fru Lucie von Schmol ler. Fru Grevinde von Schwerin-Lövit. Fru Ellen von Siemens-Helmholz. Fru Gertrud Simmel. (Marie Louise Enckendorf). Fru Marie Stritt. Fru Clara Viebig. Fru Cosima Wagner, Dr. phil. h. c. Fru Marianne Weber.

Svar paa Henvendelsen.

s-Gravengage, 28. Oktober 1914.

Til Dr. Gertrud Bäumer, Formand for tyske Kvindeforeninger Landsforbund.

Højtærede Frøken!

Jeg vilde ønske, jeg kunde sige til Tysklands Kvinder det, som jeg vil forsøge at skrive til Dem efter at have læst Deres »Forklaring og Bøn«, som lader sig sammentrænge i disse Ord: »Lad Sandhedens Røst gennemtrænge Lidenskabens og Hadets Kaos.«

Hjertelig gerne vilde jeg hjælpe med til at opnaa dette, og i dette Øjeblik, hvor det ikke synes mig ganske umuligt, vender jeg mig til Dem.

Vi, som er lidenskabsløse Tilskuere og ikke har nogen Anledning til at hade nogensomhelst af de krigsførende Nationer, ved mere om Sandheden og kan have en

mere uhildet Mening end de, som er Parthavere i Kampen.

Det eneste, som vi dog med Sikkerhed ved, og som jeg her vil udtale, det er den Sandhed, at i denne Krig gaar dødsforagtede Tapperhed og barbarisk Ødelæggelseslyst Haand i Haand, og at denne Sandhed gælder ligesaa godt for den tyske Hær, som for de andre Hære. Og hvorledes kunde det være anderledes?

I, Tysklands Kvinder, kan maa ske endnu ikke fatte det, og dog har I som vi for længe siden indrømmet, at vor Kultur endnu er meget ufuldkommen, og I har kæmpet for Kvindens Valgret for bedre at kunne arbejde med i Kulturkampen. Lige saa godt som vi andre, vidste I, at i Tyskland som i andre Lande, bliver i Fredstid unge Piger solgte og Kvinder skændede, og at i de fleste Tilfælde formaar Politiet intet derimod; ja, Æresskænderne kan ikke engang findes. Naar I nu tænker dette nærmere igennem, maa I indrømme, at mellem Soldaterne findes der ogsaa helt andre Elementer end højtannede og fintfølende Kvinders Ægtefæller og Sønner. Berlins Soutenører, f. Ex., er dog ogsaa deriblandt, og tallose Forbrydere af forskellig Slags, som har forbrudt sig, uden at deres Forbrydelse er bleven opdaget. Og mener I, at disse, som allerede i Fredstid forgriber sig paa Samfundet, lader være dermed i Krig, hvor det er saa meget lettere at undgaa Opdagelse?

I taler om de usigelige Grusomheder, som den vildledte belgiske Befolkning har begaaet, og om de barbariske Fjender, der har hærget Østpreussen. Og I tager det lille, ulykkelige belgiske Folk ilde op, at det taler om sine barbariske Fjender, der har hærget Landet og bragt usigelig Jammer over Befolkningen.

Tro mig, ærede Frøken, naar jeg forsikrer Dem, at ikke alt er Sand-

hed, hvad der staar skrevet i den lille Bog*), som er bleven sendt fra Berlin til os, »Udlandets Kvinder«, og at der er sket meget i Belgien, hvorom den tier. Det er ogsaa ganske naturligt, hvor Kendsgerningerne kun er ensidigt fremstillede.

I tyske Fruer beder os om ikke at tro, at Eders Ægtefæller og Sønner har begaaet Grusomheder, men I forlanger, at vi skal tro det om Ægtefæller og Sønner af anden Nationalitet. Og dog forener personlige Venskabsbaand Tysklands Kvinder med andre Landes Kvinder paa lignende Kulturtrin. Er det da tænkeligt, at Mændenes Opdragelse er slaaet fejl overalt, kun ikke i Tyskland?

Maatte man ikke meget før paa staa, at de slette Elementer, som ved Værnepligten bliver indskrevne i Hærene allevegne, ogsaa allevegne gør sig skyldige i samme Slags Forbrydelser, uden at de bedre Elementer er i Stand til at hindre det.

Vi elsker alle vort Fædreland, I Tyskere ikke mindre men heller ikke mere, end vi andre. Jeg kan forsikre Eder om, at Rusland, Frankrig, England og Belgien alle er fast overtydede om, at de kæmper for Fædrelandet, for Frihed, Uafhængighed og Retfærdighed.

Skulde vi da have Lov til at slutte, at denne Overbevisning var rigtig hos det ene Folk, men usandfærdig hos andre?

Vi Nederlandske Kvinder er taknemlige for, at vore Mænd hidtil ikke er blevne sat paa denne Prøve, og vi haaber, at det skal vedblive saaledes, indtil denne Krig er til Ende. Men vi føler allerede nu, at vi, ligesaa vel som alle Kulturfolk er medskyldige i, at denne Krig endnu i vor Tid kunde udbryde, at vor Kultur, som vi Mænd og Kvinder tilsammen har skabt, kun har været et Skin.

Vi vil derfor ikke spørge, hvem der har Ret; vi vil ikke beskyld-

*) »Sandheden om Krigen«.